

fundamentale ale statului român tot prin raportarea permanentă la jurisprudența CEDO.

Finalitatea pe care o are Curtea, nu constă în soluționarea proceselor greșit judecate, ci în stabilirea eventualelor încălcări ale drepturilor omului și totodată în determinarea statului în care s-au produs

să ia măsurile necesare pentru a curma astfel de erori³⁵. În dreptul intern Curtea prin deciziile pe care le ia are ca scop : armonizarea legislației și practicii la nivel european pentru a se garanta efectiv o minimă protecție a drepturilor fundamentale.

PRIORITĂȚI ÎN DOMENIUL DREPTURILOR OMULUI LA NIVEL EUROPEAN

IRINA MOROIANU ZLĂTESCU*

Abstract:

In support of the European Union's commitment to guarantee the rights laid down in the Charter of Fundamental Rights in the European Union, the European Union Agency for Fundamental Rights (FRA) was created. The Agency will soon celebrate ten years of existence. The multiannual objectives 2017 – 2019, are aimed at strengthening the competence of the Agency for legal and policy lawsuits at EU level, to improve response to requests for opinions and viewpoints in a timely and competent manner and to enhance coordination with the European Commission, the European Parliament and Council of the European Union.

In addition, one of the FRA priorities is the strengthening of national connections since several initiatives were launched in this regard, to strengthen the Agency contribution to the Member States and the European Union.

Keywords: European Union, the Charter of Fundamental Rights in the European Union, European Union Agency for Fundamental Rights, multi-annual framework programme, objectives

Résumé:

À l'appui de l'engagement de l'Union à garantir les droits énoncés dans la Charte des Droits Fondamentaux, a été créé l'Agence des Droits Fondamentaux de l'Union Européenne (FRA). L'Agence aura bientôt dix ans d'existence. Les objectifs multi-annuels 2017-2019 visent le renforcement de la compétence de L'Agence dans le domaine des procès juridiques et politique au niveau de l'Union Européenne, de réponse aux demandes d'avis et des points de vue dans des délais opportuns et de manière compétente, le renforcement de la coordination avec la Commission Européenne, le Parlement Européen et le Conseil de l'Union Européenne.

De même, l'une des priorités de la FRA consiste à approfondir les liens au niveau national, plusieurs initiatives ayant été lancées dans ce sens afin de renforcer sa contribution au niveau des Etats membres de l'Union européenne.

Mots-clés: l'Union Européenne, la Charte des Droits Fondamentaux, l'Agence des Droits Fondamentaux de l'Union Européenne, le programme-cadre pluriannuel, les objectifs.

De-a lungul timpului, problematica drepturilor omului a fost abordată pe plan internațional în cadrul Organizației Națiunilor Unite, iar la nivel european de Consiliul Europei, în primul rând prin Convenția Europeană a Drepturilor Omului și mecanismul său foarte eficient și complet de protecție, reprezentat de Curtea Europeană a Drepturilor Omului și prin Carta Socială Euro-

peană, dar și prin alte instrumente și mecanisme. Însă, respectarea și promovarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale constituie unul din principiile fondatoare ale Uniunii Europene¹.

Cu toate acestea, în tratatele constitutive ale Comunităților Europene nu a existat un catalog al drepturilor omului, ci doar se fac referiri la unele dintre ele.

Așa cum am arătat și cu altă ocazie, credem că explicația lipsei unui astfel de catalog constă în

³⁵ A se vedea V. D. Zlătescu, I. Moroianu Zlătescu *Drepturile Omului în acțiune*, IRDO, București 1994, p. 92.

* Prof.univ.dr., membru în Consiliul de Administrație al Agenției pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene.

¹ A se vedea Irina Moroianu Zlătescu, *A dynamic and evolving process*, Ed. Pro, 2015, p.158 și urm.

faptul că o comunitate economică era văzută ca fiind o organizație internațională compusă din state și, în atari condiții, protecția drepturilor omului ținea de fiecare stat în parte potrivit propriei sale Constituții². Statele membre ale Comunităților erau și membre ale Consiliului Europei și, în aceste condiții, ele ratificaseră și Convenția Europeană a Drepturilor Omului și apoi și alte instrumente ale acestuia.

Prin Tratatul de Maastricht³ din 1992, Uniunea Europeană avea să deschidă numeroase câmpuri de acțiune. Astfel, potrivit articolului 2 din Tratat, „Uniunea se întemeiază pe valorile respectării demnității umane, libertății, democrației, egalității, statului de drept, precum și pe respectarea drepturilor omului, inclusiv a drepturilor persoanelor care aparțin minorităților. Aceste valori sunt comune statelor membre într-o societate caracterizată prin pluralism, nediscriminare, toleranță, justiție, solidaritate și egalitate între femei și bărbați”.

Un moment important în evoluția Uniunii a fost reprezentat de reuniunea șefilor de state și de guverne de la Nisa din decembrie 2000⁴. Cu această ocazie, a fost proclamată solemn Carta Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene, sub forma unui acord interinstituțional, având o valoare simbolică, dar destinată să capete o valoare juridică imperativă pentru Uniunea Europeană, reprezentând prin adoptarea și prin conținutul său, un real progres politic și democratic. Carta a fost integrată în Tratatul privind stabilirea unei Constituții pentru Europa, proiect care a fost abandonat pentru că nu a întrunit numărul de ratificări necesare, apreciindu-se că documentul în cauză nu seamănă cu constituțiile naționale, precum și faptul că nu avea o formă care să illustreze construcția europeană pe noi baze ci reprezenta mai curând o codificare și o clarificare a reglementărilor existente.

În iunie 2006 Consiliul European încredințează Germaniei, care prelua președinția Uniunii Europene la 1 ianuarie 2007 sarcina negocierii ratificării Constituției de către toate statele. În acea

² A se vedea Irina Moroianu Zlătescu, *Constitutional law*, Romania, Ed. Kluwer, London, 2016, p.3 și urm.

³ Tratatul asupra Uniunii Europene din 1992, revizuit în 2007

⁴ A se vedea Irina Moroianu Zlătescu, *Drept instituțional european*, IRDO, București 2008, p.180 și urm.

perioadă, adoptarea Constituției nu a mai apărut pe ordinea de zi. Semnalul a fost dat de Declarația de la Berlin, cu ocazia celei de a cincizecea aniversări a semnării Tratatelor de la Roma privind crearea Comunității Economice Europene și a Comunității Europene a Energiei Atomice⁵. Aceasta s-a limitat la evocarea obiectivului de „a așeza Uniunea Europeană pe baze comune renovate” fără a se mai menționa noțiunea de Constituție. Apoi, în mandatul adoptat la 23 iunie 2007 pentru Conferința interguvernamentală s-a precizat că a fost abandonat „conceptul constituțional” care ar fi dus la abrogarea tuturor tratatelor și acestea ar fi fost înlocuite cu o Constituție, și urmează să se ajungă la un „tratament modificator” al tratatelor în vigoare în acel moment.

În același an, odată cu semnarea Tratatului de la Lisabona, a fost ratificată și Carta Drepturilor Fundamentale, având aceeași valoare ca dreptul Uniunii. Ea a devenit un document cu forță juridică la 1 decembrie 2009, moment al intrării în vigoare a Tratatului de la Lisabona.

Carta se întemeiază pe tradițiile constituționale și obligațiile internaționale comune ale statelor membre, decurgând din apartenența acestora la numeroase tratate europene sau internaționale privind drepturile omului, cetățenii statelor membre bucurându-se de un înalt grad de protecție al drepturilor lor, atât în statul ai cărui cetățeni sunt, cât și la nivelul întregii Uniuni Europene. În Carta Drepturilor Fundamentale se regăsesc, în cuprinsul Cartei se află drepturile fundamentale prevăzute de Convenția Europeană a Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale a Consiliului Europei, dar Carta acoperă și alte domenii, cum ar fi: dreptul la buna administrare, drepturile sociale ale lucrătorilor, bioetica ș.a., fiind garantat un tratament demn fiecărei persoane.

La nivelul Uniunii Europene s-a decis și extinderea competențelor Centrului European de Monitorizare a Rasismului și Xenofobiei, înființat în 1998. El avea să fie transformat în Agenția Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene (FRA), care este un organism independent al Uniunii Europene, cu personalitate juridică. FRA

⁵ A se vedea și Irina Moroianu Zlătescu, Adrian Bulgaru, *Organizații europene și euroatlantice*, Ed. Pro Universitaria, 2016, p.72 și urm.

a fost înființată la 1 martie 2007 în baza Regulamentului Consiliului din 15 februarie 2007⁶ și este finanțată de la bugetul Uniunii Europene⁷. Activitatea sa este coordonată de Consiliul de Administrație, care stabilește prioritățile de lucru ale Agenției, aprobă bugetul și monitorizează activitatea ei. Agenția are scopul de a susține demersul Uniunii Europene de a garanta drepturile proclamate în Carta Drepturilor Fundamentale. Ea acordă asistență instituțiilor, organelor, organismelor și celorlalte agenții ale Uniunii Europene, precum și autorităților statelor membre, în aplicarea dreptului european, a drepturilor fundamentale, pentru a le da concursul în asigurarea respectării lor depline atunci când iau măsuri sau definesc acțiuni conform art. 2 din Regulamentul amintit mai sus.

De asemenea, Consiliul de Administrație adoptă programul de activitate anual care este stabilit de Comisia Europeană, adoptă rapoartele anuale ale Agenției, numește directorul Agenției, numește și revocă membrii Comitetului științific al Agenției⁸. Consiliul de administrație al Agenției pentru Drepturile Fundamentale este consultat de Comisie în scopul elaborării Programului cadru multianual. De altfel, lucrările Agenției sunt utilizate de Comisia Europeană pe probleme privind drepturile omului, Agenția fiind invitată să participe la reuniunile grupurilor de experți ale

⁶ Regulamentul (CE) nr. 168/2007 al Consiliului din 15 februarie 2007, privind crearea unei Agenții a Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene în "Jurnalul Oficial al Uniunii Europene" L 53 din 22.02.2007, p.4 și urm.

⁷ Comisia a considerat necesară o „descentralizare a anumitor atribuții” și prin comunicarea privind „o mai bună legiferare” din 5 iunie 2002 a precizat rolul pe care trebuie să îl aibă anumite entități ca instrument privilegiat în întărirea „capacității executivului la nivel european”, în special în domeniile care cer un „nivel ridicat de expertiză și există nevoia de continuitate, de credibilitate și de vizibilitate a acțiunii publice”. Agențiile urmăresc asigurarea unei expertize independente de înalt nivel, în domeniul în care ea funcționează, asigurarea credibilității deciziei publice, întărirea vizibilității acțiunii publice. Agențiile au în principal atribuții în acordarea de asistență sub forma avizelor și recomandărilor, sub forma unor rapoarte de inspecție sau dacă sunt investite în acest sens, pot adopta decizii individuale, care să producă efecte juridice cu putere de constrângere față de terți.

⁸ Comitetul științific este format din unsprezece persoane independente, cu o înaltă calificare în domeniul drepturilor fundamentale. Comitetul este garantul calității științifice a lucrărilor FRA și este implicat încă din primele etape ale pregătirii majorității studiilor și rapoartelor Agenției.

Comisiei cu statele membre ale Uniunii. Ea cooperează cu alte agenții și organe ale Uniunii cum ar fi: Agenția Uniunii Europene pentru Formare în Domeniul Aplicării Legii (CEPOL), Agenția Uniunii Europene pentru Azil (EASO), Centrul European de Prevenire și Control al Bolilor (ECDC), Institutul European pentru Egalitatea de Șanse între Femei și Bărbați (EIGE), Fundația Europeană pentru Ameliorarea Condițiilor de Viață și de Muncă (EUROFOUND), Agenția Europeană pentru Gestionarea Operațională a Sistemelor Informatice în Spațiul de Libertate, Securitate și Justiție (EU-LISA), Agenția Europeană pentru Securitatea și Sănătatea Muncii (EU-OSHA), Organul European pentru Întărirea Cooperării Judiciare (EUROJUST), Agenția Europeană pentru Gestionarea Cooperării Operaționale la Frontierele Externe ale Statelor Membre ale Uniunii Europene (Frontex), Agenția Europeană pentru Sănătate și Muncă (EU-OSHA) și Mediatorul European.

Menționăm că în acest an, Agenția prezidează rețeaua de Agenții din domeniul justiției și afacerilor interne.

Programul anual al FRA se elaborează în baza programelor multianuale. Precizăm că primul Program cadru multianual a fost stabilit pentru perioada 2007-2012. Domeniile tematice au fost 11: a) rasismul, xenofobia și intoleranța legată de acestea; b) discriminarea sexuală, rasială, etnică, religioasă sau bazată pe convingeri, pe dizabilitate, vârstă, orientare sexuală, apartenența la o minoritate sau bazată pe orice combinație a acestora (discriminare multiplă); c) despăgubirea victimelor; d) drepturile copilului, incluzând protecția copiilor; e) dreptul de azil, imigrare și integrarea imigranților; f) vizele și controlul la frontieră; g) participarea cetățenilor europeni la funcționarea democratică a Uniunii; h) societatea informațională și, în mod special, respectarea vieții private și protecția datelor cu caracter personal; un alt domeniu de interes îl constituie accesul la o justiție eficientă și independentă (i).

Al doilea Program cadru multianual privește perioada 2013-2017. În elaborarea sa s-a ținut seama de complementaritatea mandatului FRA cu mandatul altor organe, organisme și agenții ale Uniunii. Astfel, au fost stabilite următoarele domenii tematice: a) accesul la justiție; b) victimele criminalității, incluzând aici și problematica acordării de despăgubiri pentru acestea; se menține și

tema privind societatea informatică c), cu referire specială la respectarea vieții private și protecția datelor cu caracter personal; d) apare o temă nouă, care ține de o preocupare mult mai veche la nivelul Uniunii Europene și anume integrarea romilor; e) rămâne actual interesul pentru cooperarea judiciară, cu excepția celei din domeniul penal; f) drepturile copilului; g) discriminarea bazată pe sex, origine rasială, etnică, religie sau convingeri, opinii politice sau orice altă opinie, pe dizabilitate, vârstă, orientare sexuală, apartenența la o minoritate se extinde în noul plan cadru multianual și la discriminarea bazată pe avere, originea socială, naștere, culoare, caracteristici genetice, limbă, proprietate. În schimb, în loc de minoritate, este menționată generic apartenența la o „minoritate națională”, iar în actuala tematică nu a mai fost menționată în mod expres „discriminarea multiplă”, reprezentând asocierea mai multor tipuri de discriminare. Desigur, este menționată din nou imigrarea și integrarea migranților, azilul și, în plus față de Programul pentru 2007-2012, ținând seama de valul masiv de imigranți din ultimii ani din statele Uniunii, sunt evidențiate „viza” și „controlul la frontieră”. Se menține în programul multianual tematica privind: rasismul, xenofobia și intoleranța legate de acestea.

Pornind de la prioritatea strategică pentru perioada 2013-2017 FRA și-a stabilit obiectivele multianuale pentru perioada 2017-2019. Întrucât o prioritate strategică a Agenției o reprezintă întărirea contribuției Agenției la procesele de la nivelul instituțiilor și organelor Uniunii Europene, pentru perioada 2017-2019, obiectivele multianuale urmăresc întărirea competenței Agenției pentru procesele juridice și politice la nivelul Uniunii Europene, răspunsul la cereri de avize și puncte de vedere în timp oportun și cu competență, întărirea coordonării activității acesteia cu cea a Comisiei Europene, Parlamentului European și Consiliului Uniunii Europene.

O altă prioritate strategică o reprezintă întărirea contribuției și impactului Agenției la nivel național. În acest sens, Agenția a creat și coordonat trei tipuri de mecanisme care asigură legătura cu părțile implicate la nivel național: rețeaua agenților naționali de legătură ai FRA, care se reunește de două ori pe an și care dă reprezentanților statelor membre oportunitatea de a partaja informații și de a discuta diferite aspecte pertinente din domeniul drepturilor fundamentale; rețeaua de

puncte focale a parlamentelor naționale care permite comunicarea cu serviciile parlamentelor naționale responsabile cu problematica drepturilor fundamentale; în al treilea rând, FRA cooperează în mod regulat cu instituțiile naționale pentru drepturile omului, cu organismele care promovează egalitatea ș.a. În scopul dezvoltării activităților sale la nivelul statelor membre, și cu sprijinul structurilor naționale pentru drepturile omului, FRA va da atenție unor teme și aspecte identificate împreună cu Consiliul Europei, cu Rețeaua europeană a instituțiilor naționale pentru drepturile omului (ENNHRI) și cu Rețeaua europeană a organismelor de promovare a egalității (Equinet).

Obiectivele pentru perioada 2017-2019 constau în întărirea cooperării cu partenerii de la nivel național pentru a contribui la procesele politice ale drepturilor fundamentale la nivelul statelor membre și întărirea cooperării cu agenții de legătură naționali ca și cu alți parteneri cheie la nivel național pentru a transmite avizele Agenției celor interesați.

Menționăm, de asemenea, o prioritate strategică care vizează identificarea evoluției tendințelor și măsurarea progreselor în statele membre ale Uniunii. Agenția identifică evoluția acestor tendințe și progrese pe baza propriilor analize, inclusiv analizele din raportul său anual, a anchetelor sale realizate în mod regulat, și pe baza studiilor juridice actualizate. FRA își propune să examineze în mod progresiv modul în care vor fi evaluate tendințele în domeniul drepturilor fundamentale cât privește, de exemplu, colectarea cantitativă a datelor, actualizarea analizei juridice, crearea de indicatori și repere, identificarea și evaluarea practicilor pozitive. Pentru început, urmărirea în mod constant a tendințelor va avea în vedere un număr specific de domenii cheie a drepturilor fundamentale, în conformitate cu domeniile din programul multianual al Agenției. În același timp, pentru a evita dubla înregistrare, Agenția supraveghează activitățile de colectare a informațiilor și a datelor pertinente la nivelul Uniunii realizate de alți actori și cooperează cu alte agenții (ca de exemplu EIGE și Eurofound) care colectează, de asemenea, date în domenii conexe. Pentru anumite domenii cheie, la interval de câțiva ani, FRA repetă colectarea de date prin intermediul unor anchete, prima anchetă reluată de către Agenție fiind ancheta Uniunii în privința drepturilor persoanelor aparținând minorităților.

De asemenea, actualizarea manualelor juridice ale Agenției, care este o activitate desfășurată în colaborare cu Curtea europeană a drepturilor omului/ Consiliul Europei, pune în evidență faptul că progresele juridice și jurisprudența pertinentă sunt luate în considerare în fiecare adăugire, ceea ce permite măsurarea progreselor înregistrate în timp. Pentru realizarea unei comunicări mai eficiente a rezultatelor activității sale, Agenția a realizat grafice și hărți interactive on-line care au facilitat identificarea și prezentarea evoluției tendințelor și progreselor înregistrate.

Și în perioada imediat următoare va trebui ca FRA să identifice evoluția tendințelor și să urmărească progresele din Uniunea Europeană, desigur în ceea ce privește domeniile cheie. Agenția va trebui să stabilească metodologia pentru identificarea acestor tendințe și să difuzeze cu regularitate analize bazate pe aceste tendințe.

Evident, o altă prioritate strategică o reprezintă dezvoltarea răspunsurilor precise și în timp util la situațiile de urgență care afectează drepturile fundamentale. În condițiile în care Uniunea Europeană se poate confrunta cu evenimente și procese care cer soluții politice rapide și eficiente, ca de exemplu în domeniul azilului, al migrației și al securității interne, agențiilor operaționale ale Uniunii din domeniul justiției și al afacerilor interne li se cere tot mai mult să susțină statele membre ale UE prin intermediul unor acțiuni pe teren. Sprijinul operațional al Uniunii este cerut de asemenea în mod frecvent în domenii sensibile din punct de vedere al drepturilor fundamentale, ca de exemplu supravegherea frontierelor. În acest sens, FRA are deja experiență în domeniul realizării de cercetări în teren în situații de criză prin care exprimă puncte de vedere bine argumentate, publicând trei rapoarte tematice: „Rasism, discriminare, intoleranță și extremism: lecții în urma experiențelor greacă și maghiară” (*Rasism, discrimination, intolerance and extremism: learning from experiences in Greece and Hungary*, 2013), „Situația persoanelor care traversează frontiera terestră greacă în mod ilegal” (*The situation of persons crossing Greek land border in an irregular manner*, 2011) și „Atacuri violente contra Romilor în cartierul Ponticelli, din Neapole, Italia”, 2008.

Având în vedere că Agenția dispune de flexibilitatea necesară colectării de date, realizării de analize și furnizării de expertiză în timp util

instituțiilor și agențiilor UE implicate în soluționarea situațiilor de urgență care afectează drepturile fundamentale la nivel politic sau operațional, FRA va juca și în viitor, alături de celelalte agenții operaționale ale UE și de alte organizații, în special agențiile specializate ale ONU, un rol complementar prin realizarea unor cercetări de teren fundamentate din punct de vedere științific și, dacă este cazul, prin cooperări cu alte entități.

În aceste condiții, obiectivele pentru 2017-2019 privesc furnizarea de date, analize și acordarea de consultanță în cazul unor urgențe afectând drepturile fundamentale. Agenția va dezvolta flexibilitatea necesară pentru a răspunde urgențelor care afectează drepturile fundamentale. Ea va trata situațiile de urgență în timp oportun și în mod adecvat, având în vedere că Agenția are un rol complementar față de alte organisme internaționale.

Cum este cunoscut, o prioritate strategică pentru perioada în curs vizează îmbunătățirea impactului activităților de comunicare și de sensibilizare a Agenției. FRA îndeplinește, conform mandatului său, două funcții de comunicare: furnizarea unei asistențe și a unei expertize bazate pe elemente de probă și funcția de sensibilizare. Elementul central al activității de comunicare al FRA constă în dialogul cu responsabilii politici și decidenții atât la nivel național cât și la nivelul Uniunii Europene, în scopul furnizării de expertize și de sensibilizare a interlocutorilor în ceea ce privește situația drepturilor omului în diferite domenii, inclusiv comunicarea cu părțile direct implicate în acțiuni de respectare a acestor drepturi „pe teren”, ca de exemplu polițiști, profesioniști din domeniul sănătății, alte grupuri profesionale, autorități locale și regionale, dar și media, în calitate de agent multiplicator principal.

Având în vedere că aceste activități de comunicare constituie o parte esențială a proiectelor și acțiunilor FRA, Agenția a pus în practică în anul 2008 un program global de sensibilizare care a constat în dezvoltarea unor instrumente practice și a unor activități de formare și de consolidare a capacităților ei. În scopul întăririi impactului FRA la nivel național, Agenția își propune ca prioritate pentru viitor îmbunătățirea modului în care aceste informații sunt prezentate instituțiilor naționale. În acest fel, membrii consiliului de administrație al FRA, ca și agenții de legătură naționali și organismele de apărare a drepturilor omului, organizațiile societății civile și alți actori naționali interesați,

își pot aduce contribuția la eforturile de sensibilizare, participând, de exemplu, la comunicarea rezultatelor activității FRA, prin organizarea de mese rotunde și alte acțiuni similare. De asemenea, FRA își va continua activitățile de diversificare a analizelor sale pentru a putea oferi fiecărei părți implicate informații și date într-un format care să corespundă cel mai bine așteptărilor și necesităților. În aceste condiții, în perioada 2017-2019 Agenția își va îmbunătăți activitățile de comunicare și de sensibilizare, va mări impactul asupra proceselor decizionale. Ea va utiliza eficient toate canalele pentru a înțelege mai bine rolul FRA la nivelul statelor membre și pentru a sensibiliza factorii decizionali naționali, aici având un rol esențial membrii Consiliului de administrație, agenții de legătură naționali, organizațiile societății civile, dar și alți actori naționali. Desigur, partenerii Agenției susțin eforturile de comunicare ale acesteia.

O altă prioritate strategică o constituie planificarea lucrărilor Agenției și evaluarea impactului lor. În acest sens, FRA dispune de instrumente variate necesare planificării activităților și clasificării acestora în ordinea priorităților. Evaluarea planificării proiectelor FRA (FRAPPE) are loc la începutul fiecărui proiect și cuprinde definirea indicatorilor necesari evaluării viitoare a rezultatelor în termeni de realizări și impact eventual. MATRIX este instrumentul principal de gestiune de proiect utilizat de Agenție de mai mulți ani cu rezultate pozitive. Acest instrument permite planificarea, înregistrarea și urmărirea cercetării, dar și a activităților de producție, de comunicare și de participare a părților interesate. Pentru completarea și perfecționarea acestor mecanisme se va facilita includerea unui proiect în programul anual prin definirea activităților, a rezultatelor și a indicatorilor, dar și prin identificarea resurselor umane și financiare necesare, această procedură aplicându-se în special proiectelor multianuale care necesită un volum mare de resurse. De asemenea, pentru măsurarea rezultatelor și a realizărilor, vor fi elaborați noi indicatori și noi termeni de referință, atât la nivelul proiectelor, dar și la nivel macro. În același timp, instrumentul de evaluare a bugetului pe activitate, având rolul de a controla și gestiona totalitatea activităților, va permite ameliorarea eficacității alocării resurselor.

Raportul anual de activitate al FRA cuprinde o gamă mult mai largă de indicatori pentru fiecare proiect permițând reflectarea tuturor activităților

anuale ale Agenției. Câteva exemple de cifre pe care FRA le colectează deja sunt cele referitoare la numărul de exemplare de publicații difuzate, de formulare de evaluare care provin de la grupul de vizitatori și de participanți la evenimente etc.

Agenția are la dispoziție de mai multe instrumente pentru a clasa eficient lucrările sale ținând cont de priorități și evaluează impactul lor. Precizăm că, așa cum se arată în documentele FRA, activitățile de evaluare sunt prevăzute din primele etape ale unui proiect; iar noul cadru de evaluare a performanței se aplică tuturor proiectelor, cele mai bune practici fiind împărtășite în cadrul Agenției.

În baza priorităților strategice ale FRA, a fost elaborat Planul multianual pentru perioada 2017-2019. Acesta cuprinde pe domenii tematice: accesul la justiție și cooperarea judiciară; victimele criminalității și despăgubirile pentru victimele criminalității; societatea de informații și, în special, respectarea vieții private și protecția datelor cu caracter personal; integrarea romilor; drepturile copilului; rămâne actual interesul pentru cooperarea judiciară, cu excepția celei din domeniul penal; discriminarea bazată pe sex, rasă, culoare, origine etnică sau socială, caracteristici genetice, limbă, religie sau credință, convingeri politice sau altele, apartenența la o minoritate națională, avere, naștere, dizabilitate, vârstă sau orientare sexuală; imigrarea și integrarea migranților, vizele, controlul la frontiere și azilul; rasismul, xenofobia și intoleranța care le sunt asociate; anchetele Agenției Drepturilor Fundamentale – acoperind diferite domenii din cadrul multianual; proiecte transversale privind toate domeniile cadrului multianual.

Așa cum am arătat mai înainte una din prioritățile FRA o reprezintă întărirea legăturilor la nivel național. De altfel, evaluarea externă a Agenției a recomandat întărirea importanței și impactului activităților FRA la nivel național. În aceste condiții, membrii Consiliului de administrație împreună cu experți din cadrul Agenției au lansat mai multe inițiative pentru a întări contribuția acesteia la nivelul statelor membre ale Uniunii Europene.

În România, cităm, cu titlu de exemplu, crearea unor puncte de informare FRA cu concursul Institutului Român pentru Drepturile Omului, la sediul acestuia, la Parlamentul României, la Școala Națională de Studii Politice și Administrative București, Universitatea Ecologică București, la Facultatea de Drept a Universității Creștine

„Dimitrie Cantemir” din Cluj ș.a. În aceste puncte de informare s-au pus la dispoziția celor interesați materiale documentare privind Carta Drepturilor Fundamentale și activitatea Agenției Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene, unele primite de la FRA altele realizate de IRDO.

În cadrul Universității Internaționale a Drepturilor Omului, organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului în parteneriat cu Asociația „Clubul de la Cheia”, Catedra UNESCO pentru drepturile omului, democrație, pace și toleranță, Asociația pentru Națiunile Unite din România, cu concursul mai multor instituții academice, au fost incluse cursuri consacrate Cartei Drepturilor Fundamentale și a legislației Uniunii Europene⁹.

De asemenea, Institutul Român pentru Drepturile Omului a fost partenerul din România al FRA în proiectul pilot CLARITY, instrument online interactiv pentru apărarea drepturilor omului creat pentru a acorda sprijin persoanelor care consideră că le-au fost încălcate drepturile fundamentale. Acest instrument oferă informații privind instituțiile cărora se pot adresa acestor persoane, privind modul de formulare a petițiilor ș.a., reamintim faptul că Institutul realizase anterior un alt proiect FRA: „Agenda școlară”.

---

⁹ A se vedea Morten Kjaerum, *The EU Charter of Fundamental Rights: assessing and responding to the training needs of legal practitioners and public officials. The role of National Human Rights Bodies in Fundamental Rights*, Bruxelles, 18 decembrie 2014.

De asemenea, cercetătorii Institutului Român pentru Drepturile Omului au participat alături de cadrele didactice ale Universității Creștine „Dimitrie Cantemir” – București, de membrii și consilierii Comisiei pentru drepturile omului, culte și problemele minorităților naționale și de membrii Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării la conferințele anuale consacrate nediscriminării și egalității de șanse, conferințe care s-au desfășurat cu participarea reprezentanților FRA, membri ai Consiliului de Administrație și experți ai Agenției. Lucrările au fost publicate în volume adesea prefăcute de directorul Agenției.

În revistele trimestriale editate de IRDO, în buletinele lunare ale acestuia sau în diverse volume este prezentată activitatea Agenției, astfel încât orice persoană interesată să aibă posibilitatea de a o cunoaște¹⁰.

Desigur, activitățile desfășurate la nivel național consacrate Agenției Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene, cunoașterea misiunii acesteia de „a contribui ca drepturile fundamentale să devină o realitate pentru toți, în cadrul Uniunii Europene” și a activității FRA sunt mult mai numeroase.

---

¹⁰ S-au remarcat în activitățile din acest domeniu organizate de IRDO sau care s-au desfășurat cu participarea IRDO, dintre cercetătorii acestuia: dr. Adrian Bulgaru, prof.univ.dr. Mihai Milca, dr. Anca Moș, Valeriu Rendec, Marius Mocanu, Daniela Albu, Olivia Florescu, Mihaela Scarlat, Carmen Năstase, Teodor Lorenz, Ioana Anca Iancu ș.a.